

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Cursus Theologico-Moralis

Ad usum Tyronum elucubratus, Et in Quotidianis Prælectionibus

Quoad ea, quæ Moralis Theologia disputat de Legibus, de Præceptis
Decalogi, de Restitutione, ac de Contractibus

Viva, Domenico

Patavii, 1723

Art. I. De Virtute Religionis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40673

Q U Æ S T I O II.

De Primo Decalogi Præcepto.

Unum cole Deum.

IN primo Decalogi præcepto verus Dei cultus præcipitur, falsorumque Deorum cultus prohibetur: Idcirco agendum hic primo de Virtute Religionis, quæ Dei cultum immediate præcipit; deinde de tribus Virtutibus theologalibus Fide, Spe, & Charitate, quibus Deus specialiter colitur. Tum de Oratione, (ubi fasè de Horis Canonicis) necnon de Adoratione, tanquam de præcipuis actibus Religionis. Adoratio enim est præcipuus ex actibus externis Religionis, sicut Oratio est præcipuus ex internis; Et ad hanc reducitur Devotio, quamvis ista magis effectum cultus, quam ipsum cultum significet. De Juramento tamen, & Voto, quibus nosmet Deo devovemus, commodius in secundo Decalogi præcepto agi solet. Præterea agendum de Vitiis, quæ per excessum virtuti religionis adversantur, videlicet de Superstitione, Divinatione, Vana observantia, Maleficio, Magia; Sicut etiam de Vitiis, quæ eidem virtuti adversantur per defectum, videlicet de Irreligiositate, Tentatione Dei, Blasphemia, Sacrilegio. De Simonia tamen nonnulla dicemus in sequenti tractatu de Restitutione, ubi de Restitutione in particulari; fuse enim de ea diximus in tertio ex Opusculis Theologico-moralibus, ubi de Beneficiis Ecclesiasticis.

ARTICULUS I.

De Virtute Religionis.

- I. Religio est virtus inter Morales præstantissima, qua habet pro formali objecto cultum Divina excellentia præstandum.*
- II. In quo differant virtutes Theologales a Moralibus?*
- III. Quinam sint actus a virtute Religionis elicitii, & quinam imperati?*
- IV. Primum Decalogi præceptum obligat ad actus Religionis externos in quantum conjunctos cum internis.*
- V. Ad quos actus externos Religionis obligat lex positiva, & lex naturalis?*

VI. Quandonam exercendi sunt actus Religionis?

I. **V**irtus Religionis est Theologalibus inferior; sed præstantior Moralibus: Ejus munus est præscribere qualis cultus Deo præstandus sit, propter ejus excellentiam supra omnem, quod non est Deus; sicut etiam ubi, quomodo, & quando præstandus sit. Quare quia Religio respicit Deum super omnia, participat de virtutibus theologalibus, quia vero respicit tanquam suum objectum formale ipsum cultum Dei, qui est aliquid creatum, propter honestatem, quam habet in se talis cultus, ideo non dicitur virtus theologalis; Sicut non est virtus theologalis Obedientia, quæ habet pro objecto formali ipsam obe-

obedientiam præstandam Deo Superiori supremo,

Anxie disputatur apud Theologos, in quo differat Religio, & aliæ virtutes morales a Theologicalibus?

II. Ad quod dicendum, in hoc potissimum differre, quod solum de ratione virtutis theologalis sit habere pro objecto formali, seu motivo intrinseco ipsum Deum, vel aliquam ejus perfectionem, quæ super omnia attingatur: Contra vero virtutes morales habent pro objecto formali aliquid creatum, quamvis aliquando habeant etiam pro objecto terminativo extrinseco ipsum Deum: Exempli gratia, Fides credit Deo, habetque pro objecto formali non ipsam honestatem fidei, sed auctoritatem Dei, quam præfert cuilibet auctoritati creatæ. Spes tendit ad beatitudinem non propter honestatem spei, aut propter excellentiam beatitudinis, sed habet pro objecto formali Deum auxiliatorem, in quo super omnia confidit; Charitas autem habet pro objecto formali non ipsam honestatem amoris, sed ipsum Deum propter summam ejus bonitatem, propter quam super omnia diligendus est: Contra tamen Religio, Obedientia, & aliæ virtutes morales habent pro objecto formali ipsam honestatem actus religionis, obedientiæ, &c., Dum enim Religio veneratur Deum super omnia propter ejus excellentiam, habet solum pro objecto terminativo extrinseco excellentiam Dei, quia non movetur ab illa ad cultum Dei, sed ab honestate talis cultus, ut Theologi communius docent; Si enim ab excellentia Dei moveretur ad illum colendum super omnia, tunc Religio haberet rationem virtutis theologalis; sicuti e converso Fides, verbi gratia, si non moveretur ad credendum ab auctoritate Dei loquentis, sed solum ab honestate ipsius actus fidei, haberet rationem virtutis

moralis. His explicatis, quaerenda nonnulla sunt de virtute Religionis, ac de tribus theologalibus, quibus specialiter Deus colendus est, ut primo Decalogi præcepto obediamus.

III. Quæritur primo; Quinam sint actus Religionis?

Respondeo cum D. Th. 2. 2. quæst. 81., alios actus esse proprios Religionis, & a tali virtute elicitos, alios vero esse solum imperatos a Religione. Dicuntur actus imperati a virtute Religionis omnes actus cujuscumque virtutis, qui ad colendam summam Dei excellentiam ponuntur, ut sunt, verbi gratia, actus Temperantiæ, Obedientiæ, &c., qui elicitive sunt a propriis virtutibus, sed imperative sunt a virtute Religionis: Et in hoc sensu Jacob. 1. dicitur: *Religio munda, & immaculata apud Deum, & Patrem hæc est, visitare pupillos, &c.* Actus vero proprii Religionis sunt, qui a tali virtute eliciuntur; Et illi juxta doctrinam Angelici dividuntur in interiores, & exteriores, seu corporeos: Ex interioribus præcipui sunt Oratio, quæ est actus, quo aliquid a Deo suppliciter rogamus; & Devotio, quæ est actus, quo nosmetipsos offerimus ad Divinum cultum; Devovere enim idem est, ac consecrare, seu offerre, & mancipare se alteri; Quod si talis oblatio fiat cum juramento, vel voto, gravem obligationem inducit. Inter exteriores vero actus Religionis numerantur Adoratio Dei, ac ejusdem Invocatio, Templorum erectio, Oblationes, Decimæ, Primitiæ, &c.

IV. Quæritur secundo; Ad interneffone, an ad externos Religionis actus obliget primum Decalogi præceptum?

Respondeo cum Suar., Fagund., & aliis, obligare universim ad actus externos prout conjunctos cum internis, non vero ad solos actus internos. Ratio est, quia nullum assignari potest

est præceptum Divinum, quod per se & directe obliget ad meros actus internos Religionis: Nec videtur dari de tali actu præceptum naturale; nam cum præceptum de colendo Deo, quod ratio naturalis præscribit, impleri sufficienter possit per actus externos conjunctos cum internis, & a Religione imperatos, non debemus asserere, quod detur præceptum naturale de mero actu interno Religionis. Adde, quod cum nos corpore simul, & anima contemus, externis simul, & internis actibus colere Deum debemus; atque adeo ad utroque obligamur.

V. Rogabis; Quinam sint actus externi, ad quos ex virtute Religionis obligamur?

Respondeo, ex lege positiva tam Dei in veteri testamento, quam Christi Domini in novo, præcipi Sacrificia, & usum Sacramentorum; In lege vero naturæ, ut notat Suar. lib. I. de Relig. cap. 3., hic specialis cultus Dei per sacrificia fuit adeo usitatus, ut dici potuerit fuisse de jure Gentium, & naturæ hominis consentaneus; Verum neque a Deo, neque a natura fuit præceptus, quia potest Deus sufficienter aliter coli, verbi gratia, vel in faciem procidendo, vel per capitis inclinationem, per genuflexionem, per extensionem brachiorum, aut manuum elevationem, per tunctionem pectoris, per laudationem vocalem, &c.

VI. Quæritur demum; Quandonam obliget virtus Religionis ad Deum colendum per hujusmodi actus externos?

Respondeo, nullum assignari in decursu vitæ certum tempus; idemque communiter docent de actibus Fidei, Spei, & Charitatis, ut fuisse diximus in Trutina exponendo primam thesim ab Alexand. VII. confixam, quæ habet: *Homo nullo unquam vitæ tempore tene-*

tur elicere actum Fidei, Spei, & Charitatis ex vi præceptorum divinorum ad eas virtutes pertinentium. Quare præter ea, quæ jure positivo injunguntur, videlicet sanctificando diem festum, &c., identidem hujusmodi actus exercendi sunt arbitrio prudentis, & spectatis circumstantiis personæ, ut notat Pal. tract. 6. disp. 1. punct. 4.; Sunt enim in vita, & in morte maxime necessarii, & summe meritorii. Sicut autem non sufficit actum fidei semel in vita elicere; ut liquet ex decima septima thesi ab Innoc. XI. præscripta; nec est probabile, præceptum Charitatis erga Deum ne singulis quidem rigorose quinquenniis per se obligare; ut constat ex sexta thesi ad eodem Pontifice profligata; sed hujusmodi actus non raro exercendi sunt, spectatis circumstantiis personæ; ita pariformiter ratiocinandum de actibus Religionis spectantis Dei cultum; Sicut etiam de actibus Pœnitentiæ exercendis a peccatore juxta uniuscujusque opportunitates, ut diximus loco laudato.

ARTICULUS II.

De Virtute Theologica Fidei.

- I. Per fidem, quæ virtus Theologica est, quid præcipiatur?
- II. Tria sunt præcepta fidei affirmativa, & duo negativa.
- III. Ad fidei confessionem quandonam teneamur?
- IV. Ad quid obliget præceptum negativum non negandi fidem exterius?
- V. Quando dubius in fide est infidelis?
- VI. Quinam dicantur Pagani? Quinam Judæi? Quinam Hæretici, Schismatici, & Apostata?
- VII. Quanam sit pertinacia ad hæresim requisita?
- VIII. Ad hæresim externam requiritur, ut signum externum de se sit